

MASARYKOVA UNIVERZITA
MASARYK JANA BRNO UNIVERZITA

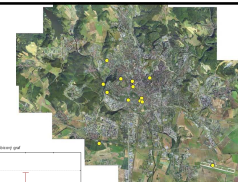
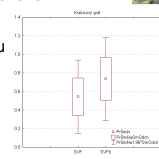
Z1069 Statistické metody a zpracování dat
II. Popisné statistické metody

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popisná statistika

K čemu je to dobré?

- jednoduše popsat chování statistického souboru dat (kondenzace dat)
- porovnat více souborů mezi sebou

Proměnná	Popisné statistiky (Bmo rad dny)									
	N platných	Průměr	Modus	Četnost modu	Minimum	Maximum	Sm. odch.	Koef. prom.	Sklost	Špičatost
Tatavny	384	-5.24115	Vicenás	7	-14.1000	1.100000	3.893400	-62.3828	-0.067896	-0.881154
Zabavěský	384	-5.70495	-4.900000	12	-14.2000	1.700000	4.060399	-71.1733	-0.200025	-0.746795
Mendlovo náměstí	384	-4.88203	-4.800000	12	-13.0000	4.500000	4.014167	-82.2233	-0.025534	-0.530936

- Vystihnout průměrnou teplotu vzduchu lokality za určité období
- Vystihnout průměrné chování lidí nakupujících v určitém supermarketu

Popisné (deskriptivní) metody

Činíme závěry pouze z určitého zpracovávaného souboru – **výběrového**, popisujeme jen to, co bylo zjištěno, bez zobecňování

Deskriptivní metody:

1. přehledně vyjádření výsledků pomocí **četnostních tabulek a grafů**
2. Výpočty a grafické znázornění základních **popisných statistických** charakteristik

Popisná statistika společně s tzv. **explorační (průzkumovou) analýzou dat** obvykle tvoří počátek vlastní statistické analýzy.

Rozdělení četností

- Statistické údaje jednotlivých statistických souborů pro další zpracování uspořádáváme
- U jednotek statistického souboru můžeme na základě kvantitativních hodnot zjišťovat jejich **četnost – frekvenci**.
- Četnost - počet prvků se stejnou hodnotou statistického znaku
- Používáme ho pro **nespojité znaky** a při malém počtu variant (počet členů domácností).

Příklad:

U 20 náhodně vybraných domácností byl sledován počet členů domácnosti: 1,3,4,3,4,3,3,2,2,1,1,2,2,1,4,5,4,3,2,2

Počet členů	1	2	3	4	5
četnost	4	6	5	4	1

Skupinové rozdělení četností

- Pro **spojité znaky** udáváme počet prvků s hodnotami znaku patřícími do určitého intervalu (třídy).
- Jednotky statistického souboru roztrídíme podle velikosti do několika intervalů.
- Dolní a horní hranice (mez) intervalu udává, jakou nejmenší a největší hodnotu znaku do daného intervalu zařadíme.
- Délka či **šířka intervalu** je kladný rozdíl dvou po sobě následujících dolních (horních) mezí.
- Krajní interval může být otevřený (neuzavřený).
- U skupinového rozdělení četností zastupuje hodnoty znaku **střed intervalu** (x_s).

Skupinové rozdělení četností

Interval hodnot znaku	Střed intervalu x_s	Četnosti			
		absolutní		kumulované	
		n_i	f_i	abs. N_i	rel. F_i
1 - 5	3	1	0,02	1	0,02
6 - 10	8	3	0,06	4	0,08
11 - 15	13	11	0,22	15	0,30
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
41 - 45	43	5	0,10	50	1,00
Σ		50	1,00		

Zásady pro stanovení hranic intervalů:

- každý interval je určen horní a dolní hranicí
- každý interval musí být vymezen tak, abychom mohli každý prvek jednoznačně zařadit
- intervaly se nesmí překrývat
- má-li být rozdělení četností použito k výpočtu dalších statistik, musí mít intervaly stejnou šířku
- šířka intervalu nesmí být velká – aby nesetřela zvláštnosti rozdělení hodnot, ale ani malá – aby nevzniklo více intervalů s nulovou četností (optimum 5 – 20).
- počty intervalů (m) lze určovat subjektivně i pomocí vzorců:

Sturgesovo pravidlo $m = 1 + 3,3 \log_{10}(n)$
 $m \approx \sqrt{n}$
 $m \leq 5 \cdot \log n$

Četnosti

A	B
1	Rok
2	1771
3	1772
4	1773
5	1774
6	1775
7	1776
8	1777
9	1778
10	1779
11	1780
12	1781
13	1782
14	1783
15	1784
16	1785
17	1786
18	1787
19	1788
20	1789
21	1790
22	1791
23	1792
24	1793

- absolutní
- relativní
- kumulované

Interval hodnot			Četnost		Kumulovaná	
dolní mez	horní mez	střed	absolutní	relativní	absolutní	relativní
7,01	7,50	7,25	6	0,027	6	0,027
7,51	8,00	7,75	7	0,032	13	0,059
8,01	8,50	8,25	22	0,100	35	0,158
8,51	9,00	8,75	33	0,149	68	0,308
9,01	9,50	9,25	41	0,186	109	0,493
9,51	10,00	9,75	49	0,222	158	0,715
10,01	10,50	10,25	40	0,181	198	0,896
10,51	11,00	10,75	15	0,068	213	0,964
11,01	11,50	11,25	8	0,036	221	1,000
Suma			221	1		

Vícerozměrné rozdělení četností

- třídění se realizuje podle dvou či více znaků
- tzv. **kombinační tabulka**
- slouží ke zkoumání závislostí studovaných znaků (**korelační tabulka**)

Ochrannost	Inteligenční kvocient – IQ						Spolek Σ
	95	98	100	105	110	112	
15		1					1
16		1					1
18	1	1					2
20	1	2	3	4			10
22			3	3	1		7
25				1	3	1	5
26				1	2	1	4
32						1	1
37							1
Σ	2	5	6	9	6	3	32

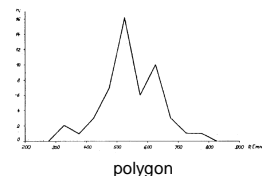
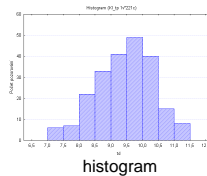
Asociační tabulka

	Právěří	Muž	Žena	Σ
Norma				
Splnil	20	40	60	
Nesplnil	80	10	90	
Σ	100	50	150	

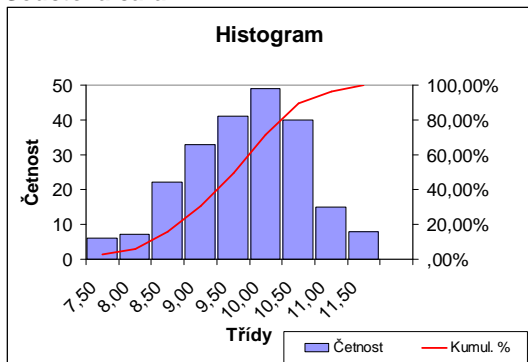
- pokud znaky nabývají pouze dvou hodnot - **asociační tabulka**

Grafické znázornění rozdělení četností

- Pravoúhlá soustava souřadnic, osa x – intervaly hodnot znaku, osa y – četnosti hodnot
- **Histogram** – typ sloupkového diagramu
- **Polygon** – spojnicový diagram
- **Čára kumulovaných četností** – součtová čára, četnosti vynásíbíme k horní hranici intervalu
- Graf relativních kumulovaných četností umožňuje odvození **kvantilů**

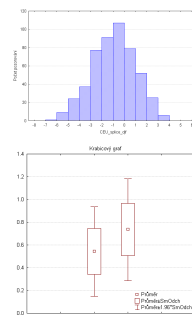
Součtová čára

Popisná statistika

Základní statistické charakteristiky

- Charakteristiky **úrovně** (momenty I. řádu)
- Charakteristiky **variability** (momenty II. řádu)
- Charakteristiky **asymetrie** (momenty III. řádu)
- Charakteristiky **špičatosti** (momenty IV. řádu)

Výchozí data – způsob výpočtu

- z reálných hodnot
- ze skupinového rozdělení četností (reálné hodnoty seskupené do intervalů)

Charakteristiky úrovně

(střední hodnoty, míry polohy, míry centrální tendence)

Jedná se o čísla, která reprezentují jednotlivé hodnoty statistického znaku, udávají polohu, charakterizují obecnou velikost jevu.

Aritmetický průměr – úhrn hodnot kvantitativního statistického znaku dělený rozsahem souboru. Statistický znak X nabývá hodnot $x_1, x_2, \dots, x_n$. Aritmetický průměr bude:

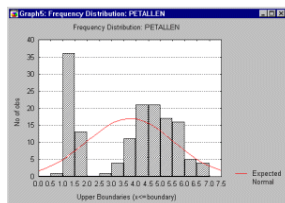
$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

Vlastnosti aritmetického průměru

- součet kladných odchylek se rovná součtu odchylek záporných
- suma čtverců odchylek od průměru je vždy menší než suma čtverců odchylek od jakékoliv jiné hodnoty
- přičteme-li ke všem hodnotám znaku konstantu, průměr se zvětší o tuto konstantu
- znásobí-li se všechny hodnoty znaku konstantou k , průměr se k -krát zvětší
- průměr součtu dvou proměnných se rovná součtu obou průměrů

Vlastnosti aritmetického průměru

- Geometricky si lze aritmetický průměr představit jako **těžiště**.
- Průměr musí být **typický** (většina hodnot je blízka průměru).
- Typický je tehdy, blíží-li se **nejčtenější** hodnotě.

- Aby aritmetický průměr vhodně vystihoval úroveň studovaného souboru rozdělení hodnot znaku musí být **jednovrcholové**.
- Aritmetický průměr má smysl jen tehdy, jestliže **má nějaký smysl součet hodnot**.
- Průměr, pokud je uveden samotný, může být silně zavádějící.

Aritmetický průměr

Skládá-li se soubor z k skupin o rozsazích n_i s průměry $\bar{x}_i$ platí pro celkový průměr souboru:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^k \bar{x}_i n_i}{\sum_{i=1}^k n_i}$$

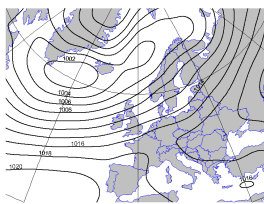
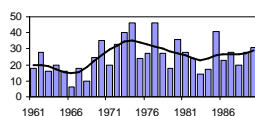
Vážený aritmetický průměr

$$\bar{x} = \frac{x_1 n_1 + x_2 n_2 + x_3 n_3 + \dots + x_k n_k}{n_1 + n_2 + n_3 + \dots + n_k} = \frac{\sum_{i=1}^k x_i n_i}{\sum_{i=1}^k n_i}$$

Vážený aritmetický průměr

Příklady použití:

- výpočet průměrné denní teploty vzduchu
- k výpočtu aritmetického průměru z rozdělení četností
- shlazování časových řad
- výpočet množství studovaného prvku v ploše (váha – plocha území v rozmezí intervalu izolinií)

Geometrický průměr

n -tá odmocnina součinu z řady hodnot znaku. Používá se u souborů, jejichž hodnoty tvoří geometrickou posloupnost.

Prostý geometrický průměr $\bar{x}_g = \sqrt[n]{x_1 \cdot x_2 \cdot x_3 \cdot \dots \cdot x_n}$

Vážený geometrický průměr $\bar{x}_{gv} = \sqrt[n]{x_1^{n_1} \cdot x_2^{n_2} \cdot x_3^{n_3} \cdot \dots \cdot x_n^{n_n}}$

Použití:

- počítá se pouze z hodnot, které jsou kladné
- v případě, kdy má smysl součin hodnot studovaného jevu
- k určení tzv. tempa růstu v časových řadách.
- obvykle se používá pro veličiny měřené na logaritmické stupnici.

Geometrický průměr - příklad

Růst cen určitého zboží byl postupně 20 %, 10 %, poté 15 % pokles a 10 % růst.

Potom průměrný růst je roven $(1,20 \cdot 1,10 \cdot 0,85 \cdot 1,10)^{1/4} \approx 1,054$, tzn. průměrný růst je přibližně 5,4 %.

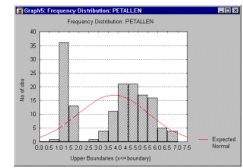
Koeficienty růstu produkce závodu pro jednotlivá období:

období	roční koef. růstu	počet roků (n_i)
1996-2001	1,04	5
2002/2001	1,07	1
2002-2005	1,05	3
2006/2005	1,04	1
Σ	x	10

$$\bar{x}_{gv} = \sqrt[n_1 \cdot n_2 \cdot n_3 \cdot \dots \cdot n_n]{x_1^{n_1} \cdot x_2^{n_2} \cdot x_3^{n_3} \cdot \dots \cdot x_n^{n_n}} = \sqrt{1,04^5 \cdot 1,07^1 \cdot 1,05^3 \cdot 1,04^1} = 1,046$$

Průměrný koeficient růstu produkce závodu za posledních 10 roků je 4,6%

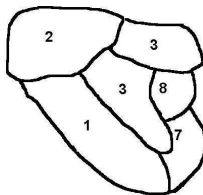
Modus $\hat{x}$

- **Nejčetnější** (typická) **hodnota** kvantitativního znaku studovaného souboru
- U rozdělení četností – **modální interval** závisí na šířce intervalů (subjektivní vliv – modus je nestabilní hodnota).
- V grafu frekvenční funkce je modus hodnota, ve které tato dosahuje vrcholu.
- Má velký význam u nespojitých veličin a u kvalitativních znaků. **Umožňuje popisovat nominální data** (Auto je nejčastěji využívaným dopravním prostředkem).

Modus – příklad použití:

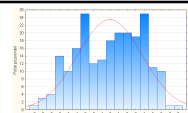
Určení dominantní třídy v rámci studované plochy

Aritmetický průměr: 4

Modus: 3

Modus – vlastnosti:

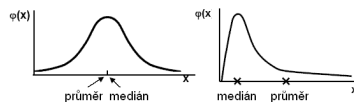

- Některá rozdělení mohou mít více modů – např. bimodální. Takovéto soubory mají dva mody. A nebo žádná hodnota nemusí dominovat.
- Výhodné je použití modu při porovnání souborů, pokud jde o typické hodnoty znaku.
- Výpočet modu z rozdělení četností:

$$\hat{x} = L + h \frac{n_2}{n_1 + n_2}$$

kde L je dolní hranice modálního intervalu, h je šířka modálního intervalu n_1 je četnost intervalu předcházejícího před modálním intervalem a n_2 četnost intervalu následujícího za modálním

Medián $\tilde{x}$

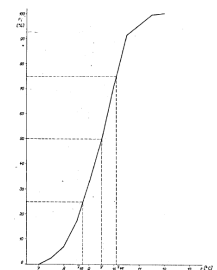

- Medián je prvek řady, uspořádané v neklesajícím pořadí, který ji dělí tak, že polovina prvků má hodnotu větší, druhá polovina větší, než je hodnota mediánu.
- Medián není ovlivněn extrémními hodnotami, ale jejich počtem.
- Porovnáním mediánu dvou souborů lze získat informaci o tendenci k vyššímu (nižšímu) výskytu extrémních hodnot.
- Někdy lépe charakterizuje úroveň souboru než průměr.
- Lze ho stanovit z řady uspořádaných hodnot a nebo ho určit z rozdělení četností.

Kvantily

- Medián dělí statistický soubor na poloviny.
- Analogickým dělením souboru na více částí získáme **kvantily** (**kvartily**, **decily**, **percentily**)

Dolní kvartil $\tilde{x}_{25}$
Horní kvartil $\tilde{x}_{75}$

Medián i kvantily lze snadno určit z čáry kumulovaných četností

Aritmetický střed

- Aritmetický průměr min. a max. hodnoty znaku.
- Extrémy se často značně liší od ostatních hodnot – jsou netypické, často nahodilé, mají však význam samy o sobě.

$$x_{st} = \frac{x_{\max} + x_{\min}}{2}$$

Usekнутý (trimmed) průměr

$$\tilde{u}_T = \frac{\tilde{u}_{0,25} + 2 \cdot \tilde{u}_{0,5} + \tilde{u}_{0,75}}{4}$$

Použití měř centrální tendence

Aritmetický průměr použijeme:

- pro data intervalová a poměrová, ne pro data kategoriální
- je-li rozdělení symetrické
- hodláme-li použít statistických testů

Medián použijeme v případech, kdy:

- data jsou získána minimálně v ordinálním měřítku
- chceme znát střed rozdělení dat
- data mohou obsahovat odlehle hodnoty
- je-li rozdělení silně zešíkmené

Modus použijeme v případech, kdy:

- data jsou získána minimálně v ordinálním měřítku
- má-li rozdělení více vrcholů
- chceme-li o rozdělení získat jen základní přehled
- míníme-li slovem „průměrný“ nejčastější hodnotu

Kritéria pro výběr nevhodnější míry úrovně

Závisí na těchto faktorech

- vlastnostech použité míry úrovně
- typu řešené úlohy
- typu rozložení dat

Člověk s průměrnou mírou úrovně v síle a v rychlosti má stejnou sílu jako žirafa.

Omezení měř úrovně

Omezení spočívají v porovnávání průměrů dvou výběrových souborů bez ohledu na tvar rozložení.

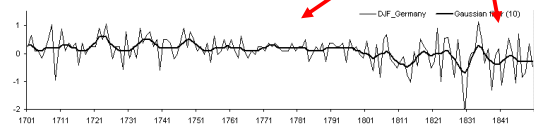
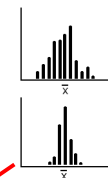
Dva soubory se shodnou hodnotou aritmetického průměru mohou mít zcela odlišné rozložení hodnot.

Je nutné uvažovat také charakteristiky popisující míry proměnlivosti a koncentrace kolem střední hodnoty

Charakteristiky variability

- Popisují stupeň proměnlivosti statistického znaku v daném statistickém souboru.

- Vypovídají také o tom, jak dobře vystihuje použitá míra úrovně jednotlivé hodnoty souboru.

Míry variability

- založené na vybraných hodnotách znaku v souboru
- založené na všech hodnotách znaku v souboru

Charakteristiky variability

Variační rozpětí $R = x_{\max} - x_{\min}$

Kvantilové odchylky – kladné odchylky jednotlivých kvantilů (kvartilová, decilová, percentilová odchylka).

Kvartilová odchylka $Q = \frac{(\tilde{x}_{75} - \tilde{x}) + (\tilde{x} - \tilde{x}_{25})}{2} = \frac{\tilde{x}_{75} - \tilde{x}_{25}}{2}$

Variační rozpětí a kvantilové odchylky nejsou založeny na všech hodnotách studovaného souboru – neberou tedy ohled na rozdělení hodnot

Rozptyl s^2

Je definován jako průměr ze čtverců odchylek jednotlivých hodnot znaku od jejich aritmetického průměru:

$$s^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

Rozptyl měří velikost proměnlivosti, avšak v jednotkách čtverců odchylek.

Výpočet rozptylu ze skupinového rozdělení četností:

$$s^2 = \frac{\sum_{i=1}^k (x_s - \bar{x})^2 \cdot n_i}{\sum_{i=1}^k n_i}$$

kde x_s jsou středy intervalů a k je počet intervalů.

Směrodatná odchylka

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}}$$

- Druhá odmocnina z rozptylu.
- Je vyjádřením proměnlivosti v jednotkách původních dat. Je absolutní mírou variability.
- Má největší použití pro porovnání proměnlivosti více souborů.
- Má velký význam pro vymezení třídních intervalů za předpokladu normálního rozdělení.

Výpočet směrodatné odchylky ze skupinového rozdělení četností:

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^k (x_i - \bar{x})^2 \cdot n_i}{\sum_{i=1}^k n_i}}$$

(Modifikace výpočtu rozptylu a směrodatné odchylky pro základní soubor – viz. odhady parametrů)

Variační koeficient

- Nejpoužívanější **relativní míra proměnlivosti**.
- Poměr směrodatné odchylky k průměru (směrodatná odchylka vyjádřená v procentech průměru):

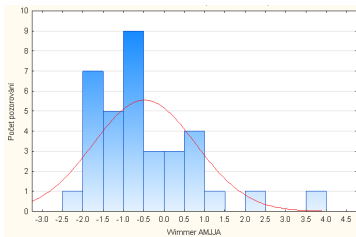
$$v = \frac{s}{\bar{x}} \cdot 100$$

Slouží k porovnání proměnlivosti více souborů o nesteré úrovni (průměru).

Příklad:

Charakteristika	Stanice č. 1	Stanice č. 2
X1	6	56
X2	8	58
X3	10	60
X4	12	62
X5	16	66
X6	18	68
Aritmetický průměr	11.67	61.67
Směrodatná odchylka	4.23	4.23
Variační koeficient	39.5	7.5

Charakteristiky asymetrie - šikmosti (SKEWNESS)

- Charakterizují nesouměrnost rozdělení četností.
- Dávají představu o tvaru rozdělení.

Koeficient asymetrie α

Aritmetický průměr z třetích mocnin odchylek jednotlivých hodnot znaku od aritmetického průměru vyjádřených v jednotkách směrodatné odchylky.

Pro ideálně symetrické rozdělení nabývá hodnoty 0.

Ze skupinového rozdělení četností se koeficient asymetrie vypočte:

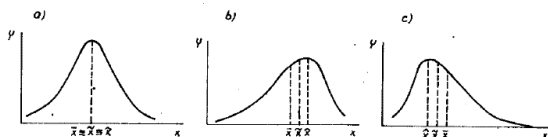
$$\alpha = \frac{\sum_{i=1}^k n_i \cdot (x_i - \bar{x})^3}{s^3 \sum_{i=1}^k n_i} = \frac{\sum_{i=1}^k n_i \cdot (x_i - \bar{x})^3}{n \cdot s^3}$$

Umožňuje objektivní porovnání dvou histogramů.

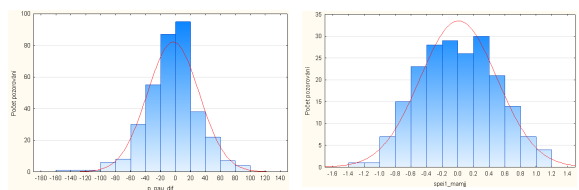
Koeficient asymetrie α

Podle hodnoty koeficientu asymetrie rozlišujeme rozdělení

- souměrné $\alpha = 0$
- zešikmené zleva (záporná asymetrie) $\alpha < 0$
- zešikmené zprava (kladná asymetrie) $\alpha > 0$

Charakteristiky špičatosti (angl. KURTOSIS)

- Popisují koncentraci prvků souboru v blízkosti určité hodnoty znaku.
- Dávají představu o rozdělení s ohledem na jeho „špičatost“ či „plochost“.
- Vyšší hodnoty charakteristik špičatosti mají soubory, u kterých jsou prvky souboru více koncentrovány kolem uvažované hodnoty znaku.

Koeficient špičatosti (exces) ε

Průměrná hodnota součtu čtvrtých odmocnin odchylek hodnot znaku od průměru měřených v jednotkách směrodatné odchylky.

Jedná se o bezrozměrné číslo. Ze skupinového rozdělení četností se koeficient špičatosti vypočte:

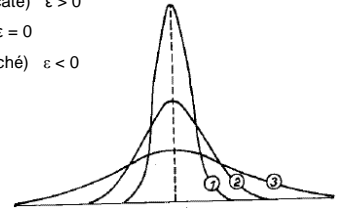
$$\varepsilon = \frac{\sum_{i=1}^k (x_i - \bar{x})^4 \cdot n_i}{n \cdot s^4} - 3$$

Špičatost (resp. plochost) rozdělení je tím větší, čím více se hodnota ε odlišuje od nuly.

Koeficient špičatosti (exces) ε

Podle hodnoty koeficientu špičatosti rozlišujeme rozdělení

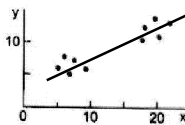
1. kladně zašpičatělé (špičaté) $\varepsilon > 0$
2. normálně zašpičatělé $\varepsilon = 0$
3. záporně zašpičatělé (ploché) $\varepsilon < 0$

Míry asymetrie a špičatosti dávají informaci o tom, do jaké míry se rozdělení studovaného souboru liší od normálního (viz dále). Mají využití v aplikacích tzv. parametrických testů.

Průzkumová analýza dat (EDA - Exploratory Data Analysis)

- Souhrn metod popisné statistiky, které předchází vlastnímu statistickému zpracování.
- Cílem je **ověřit** některé vlastnosti vstupního datového souboru, které jsou nezbytnými předpoklady pro vlastní statistické metody zpracování.
- EDA se zaměřuje na **grafické a tabelární znázornění dat**
- Každá analýza by měla začínat pečlivým **zkoumáním struktury dat**

Průzkumová analýza dat

Průzkumová analýza dat zahrnuje především:

- výpočet charakteristik úrovně a variability
- konstrukci grafů
- analýzu **odlehлых hodnot**
- studium histogramu s cílem ověření **normality rozdělení**
- ověření homogenity vstupních dat
- ověření stacionarity vstupních dat

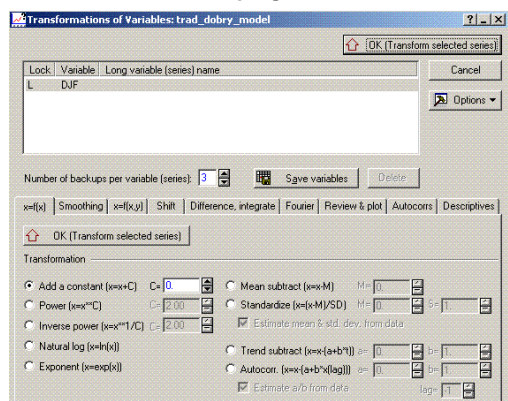
Jejím výsledkem je závěr o event. potřebě **úpravy (transformace) vstupních dat**

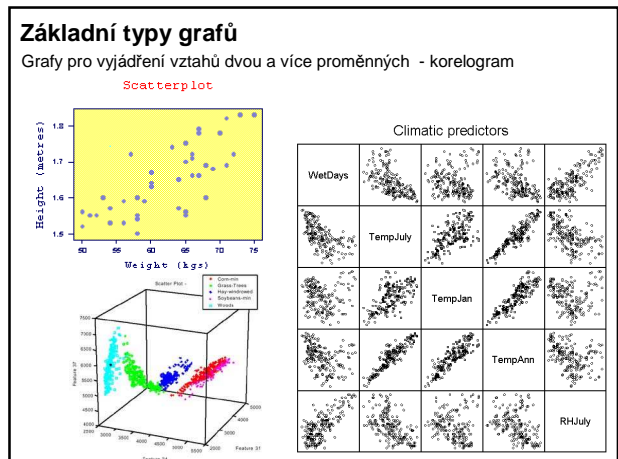
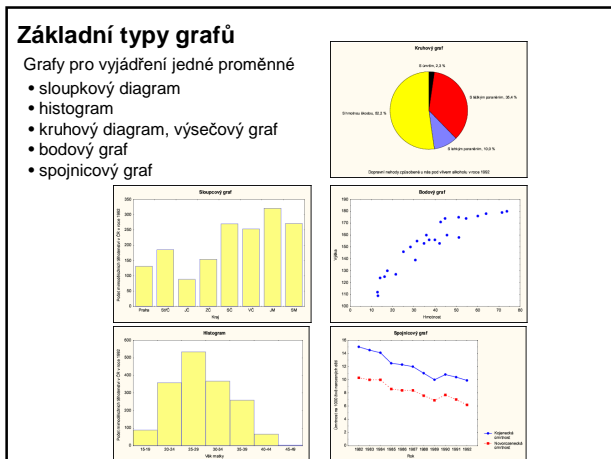
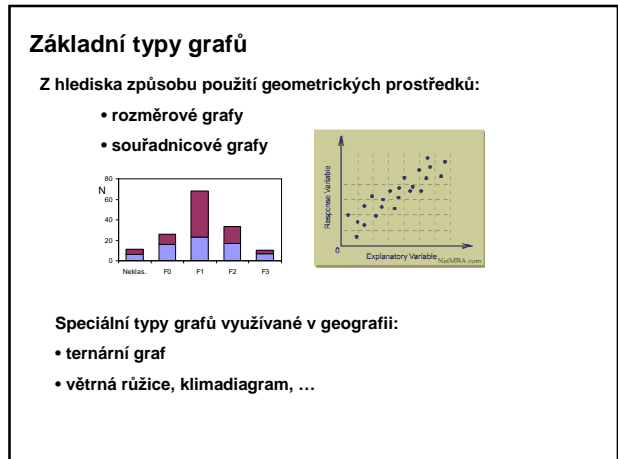
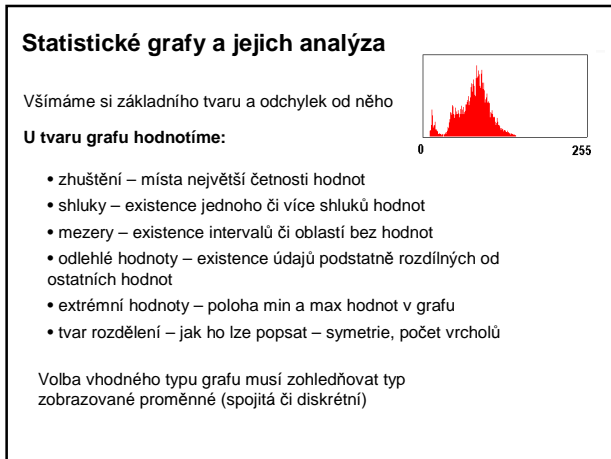
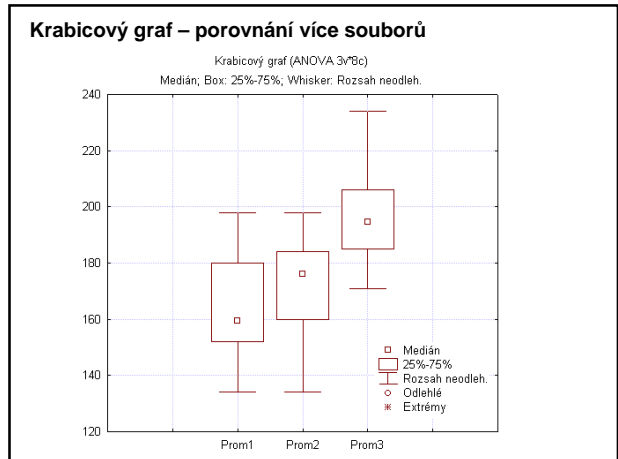
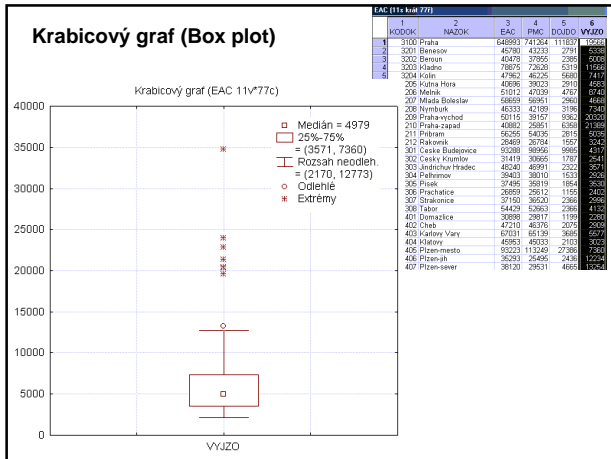
Transformace dat

Cíle: úprava dat pro následnou analýzu, splnění požadavků některých statistických metod, zjednodušení výpočtu, ...

- funkční transformace
- standardizace – viz dále
- transformace do pořadí
- transformace na percentily, ...

Příklad transformace dat ve programu Statistica

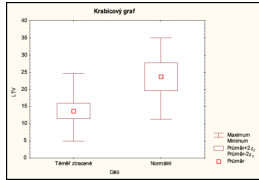

Speciální typy grafů

- krabičkový graf (box-plot)
- piktogram
- graf stonku a listů (stem-and-leaf-plot)

Minimum
Maximum
Kvartil 25
Kvartil 75

key: 6 | 3 = 63
leaf unit: 1,0
stem unit: 10,0

Good grades on spelling test

KEY: 😊 Represents a month of 80% + scores

44 46 47 49 53 54 56 56 60 60 72 72 75 76 81 84 88 106

4 | 4 6 7 9
5 |
6 | 3 4 6 8 8
7 | 2 2 5 6
8 | 1 4 8
9 |
10 | 6

Speciální typy grafů využívané v geografii:

- ternární graf
- „strom života“
- větrná růžice
- klimadiagram

